

SALME SETÄLÄ ARPALIPPU

Arpalippu

Salme Setälä

Arpalippu

SAGA Egmont

Arpalippu

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemyksiä.

Copyright © 1926, 2024 Salme Setälä and SAGA Egmont
All rights reserved

ISBN: 9788727186467

1. POD edition

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13.4 million euros annually to children in difficult circumstances.

Irma siristi vihreitä silmiänsä astuessaan tohtori Orkolan vastaanottohuoneeseen.

Itse hän ainakin väitti silmiänsä vihreiksi, vaikka joku toinen, joka ei kyllin tarkasti ollut asiaa tutkinut, saattoikin epäillä niitä mustiksi. Ne kai vaikuttivat tummemmilta kuin mitä ne itse asiassa olivat tummien, pitkien ripsiensä vuoksi. Ja nämä olivat todella pitkät, mitä todistaa jo sekin seikka, että Olli kerran oli sutkaissut, että ne voisi vaikka letittää. Mutta Irman silmät olivat kuin olivatkin vihreät.

Kylläpä vastaanottohuoneessa oli hämärää! Vai olisiko odotushuoneessa ollut liian räikeä valaistus? Siellä ei todella ollutkaan raa'an 25-kynttiläisen, virtaa säästävän sähkölampun verhona edes minkäänlaista riepua, sen Irma muisti selvästi nyt.

Mutta vastaanottohuoneessa heijasti vihreäkupuinen pöytälamppu – tuollainen, minkä näkee joka sähköliikkeen ikkunassa, tahtoopä sitten tai ei – kelmeää valoansa tohtori Orkolan laajalle mahonkiselle kirjoituspöydälle, ja muun osan

huonetta täytyi tyytyä niukkaan iltavaloon, mikä kierrekaihtimettoman ikkunan läpi tunkeutui huoneeseen, mikäli sitä ollenkaan tunkeutui.

– Hyvää päivää, neiti Saareks, pitkistä ajoista. Millä saatan palvella?

Irma vajosi hänelle osoitettuun nahkatuoliin. Oli miltei hauska käydä lääkärissä, kun kerrankin sai ilman omantunnonvaivoja vajota nahkatuoliin.

– Minulla on inhottava yskä, ja viisaat ihmiset väittävät, että kuolen nuorena – mikä minun iälläni ei enää kauan ole mahdollista – ellei tohtori Orkola keksi jotakin sopivaa keinoa sen karkoittamiseksi.

Irma oli puhunut koko lauseen yhdessä hengenvedossa. Oliko se hermostusta? Miksi oikeastaan oli hermostuttavaa käydä lääkärissä?

– Jaha. Kuunnellaanpas sitten. Ehkä olette hyvä ja avaatte noita ylimpiä puseronnappeja.

Irman kädet tekivät toivottoman eleen. Hänen tahtomattaan. Mekon etuosassa oli kahdessa sotilaallisessa rivissä kaksi ja puoli tusinaa vihreitä nappeja – sivumennen sanoen oli niistä tosin yksi pudonnut pois, ja jäljellä oli siis vain kaksikymmentäyhdeksän, ja kolmaskymmenes lepäsi rauhassa kynäpöntössä ilman vähintäkään paikanvaihtotoivetta – mutta ne olivat kaikki päälle ommeltuja koristuksia, ja itse mekko oli pään yli vedettävä.

– Helpommin sanottu kuin tehty, hyvä tohtori. Mutta kuuluneehan se tämän rievunkin läpi yhtä hyvin?

– Ei se käy.

Pieni äänettömyys, jonka kestäessä Irma ehti tuumia, että tohtori Orkolan äänenpainossa oli tuota lääkärille niin tuiki

välttämätöntä vakuuttavaisuutta, minkä arvellaan vaikuttavan potilaaseen.

– Mutta voittehan vetää koko mekon pois.

Tohtori Orkolalta puuttui hyvä tahto, ajatteli Irma. Sillä tämä oli todella odottamaton käänne, jota hän ei ollut tullut ajatelleeksi. Hän oli kuvitellut tohtori Orkolan istahtavan asiallisesti laajan kirjoituspöytänsä ääreen ja noituvan esiin tuollaisen asiaankuuluvan paperikaistaleen. Ja kirjoittavan siihen hiukan sokeri- tahi suolavettä, minkä parhaaksi näkisi, ja ojentavan sen hymyillen omalla myhäilevällä tavallaan: »jälkiruokalusikallinen kolmasti päivässä.»

Irma oli itseasiassa kaino nuori nainen – vaikka itse sanoisi hän: nykyajan nainen, ja niin sanoisi ehkä moni muukin – huolimatta elämäkokemuksistaan, jotka hänen kuudennellakolmatta ikävuodellaan supistuivat kolme vuotta aikaisemmin suoritettuun diplomi-arkkitehdin arvoon, sormilla lukemattomiin vaihteleviin ja sormilla luettaviin vakituisiin ihailijoihin – viimeksi mainittuja kun oli vain Olli – sekä huonoon tuntipalkkaan arkkitehti Taavi Teittisen piirustustoimistossa.

Siksi ei kukaan ihmettele, että hän napisi.

– Onko se kuoriutumisen sitten tuiki välttämätöntä?

– Mitenkäs te luulette, että minä muutoin kuuntelen? Nuo mekot ovat hauskat ja käytännölliset aina muulloin paitsi lääkärissä. No, neiti Saareks, älkää olko lapsellinen. Tuolla uunin luona on lämpimintä, niin ette vilustu. Avataan suupellit. Kas näin.

Tohtori Orkola hääräili uunin luona, avasi suupellit, työnsi tuolin uunin eteen ja asettui sitten hiljaa vihellelleen tuijottamaan ulos ikkunasta. Itse asiassa ei hän nähnyt muuta kuin kadun

vastakkaiselta puolelta vuokratalon yksitoikkoisen julkisivun, jota hän periaatteesta ei koskaan katsellut.

Irma vetäisi kiukkuisella liikkeellä mekkonsa pään yli ja heitti käsistään. *Allah, il Allah*, hän oli sattunut aamulla pukeutumaan vasta »luxattuun» paitaan ja vetämään ylleen ruosteenpunaiset silkkiniemettömänsä, jotka hän oli viime kuun kurjasta palkasta hassannut ja huolellisesti valinnut silmällä pitäen tukkansa väriä. Hänen tukkansa oli näet suoraan sanoen »punainen» – Olli oli kerran eksynyt sanomaan sitä kultaiseksikin – siis tarkemmin määriteltynä oli se ruosteenpunainen tahi kastanjanruskea, samoin kuin hänen 7–17 kesakkoansakin nenän ympärillä.

Kun nyt kerran kesakot tulivat mainituiksi, ei saata vaieta siitä tosiasiasta, että Irma jo useita vuosia sitten oli sivuuttanut sen elämänsä kylläkin pitkäkhön ajanjakson, jolloin hän salaisesti ja julkisesti oli surrut kesakkojaan, sivellyt niitä iltaisin patentoidulla kesakkovoiteella »joka on saavuttanut suuren levikin ja paljon tunnustusta erinomaisten ominaisuuksiensa vuoksi», ja peilaillut niitä joka aamu keskeltä haljenneesta käsipelistä ja todennut, että ne olivat yhtä liikkumattomat ja varmat kuin perisynti ja Egyptin pyramiidit. Nykyään kasasi hän niille tummaa puuteria ja vakuutti muille – olematta silti itse siitä vakuutettu – että ne antoivat hänen ulkonäölleen pikantin leiman, olivat yhtä välttämättömät kuin suola munassa, jonka hän itse sivumennen sanoen aina söi ilman suolaa, ja sanalla sanoen »pelastivat» hänen ulkonäkönsä ja ennen kaikkea vallattoman nenän iloiset ääriiviivat. Ja koska hän jo usean vuoden ajan oli vakuuttanut sitä muille, alkoivat nämä muut jo todella uskoa ja tulla vakuutetuiksi siitä.

Mutta nythän oli itseasiassa kysymys ruosteenpunaisista silkkivaateparsista, jotka Irma oli ostanut silmällä pitäen

kesakojensa – vai oliko se tukkansa – väriä. Hän siunasi siis hiljaisessa mielessänsä Kaitselmusta ja Muhamettia, jotka olivat johtaneet hänen takaraajansa sinä aamuna näihin mainitsemattomiin vaateparsiin, sillä ne pelastivat hänen mielestänsä harkitsemattoman tilanteen, mikä näin ollen saattoi mahdollisesti olla edes jossakin suhteessa koristeellinen.

Tohtori Orkola katsoi ajan tulleen ja hetken lyöneen, ja hän teki täyden käännöksen ja marssi kuulotorvineen valkean rococo-uunin luo, joka teki sopimattoman kevytmielisen vaikutuksen huoneen mukavien, vakavan jyvien nahkatuolien seassa, mutta sen sijaan muodosti eloisan taustan tuolilla istuvalle punatukkaiselle tytölle.

Ei ollut epäilystäkään siitä, ettei tohtori Orkolan silmiä olisi hivellyt Irman notkea, poikamainen vartalo, jonka muovailuun luonto käsittämättömässä oikullisuudenpuuskassaan tuntui tuhlailleen miltei liiaksikin huolta, ehkäpä hyvittääkseen nuo 7–17 kesakkoa ja niiden valloittaman nenän iloisen säännöttömyyden.

Tohtori Orkolan katse viivähti lyhyessä punaisessa pojantukassa, joka edessä käpristyi naisellisen tuuheiksi laineiksi, liukui edelleen kapeaan niskaan ja pysähtyi lämpimänruskehtavaan selkään. Sitten se ikään kuin hyväili kapeita käsivarsia ja kaunismuotoisia, tosiaankin, ehkäpä liian ohuita sääriä, eikä hän yrittänytäkään kieltää itseltänsä, etteivät punainen tukka ja samanvärinen silkki muodostaneet koreata väriläikkää valkeata kaakeliuunია vasten. Kuva oli todella silmiä hivelevä ja olisi tohtori Orkolan mielestä sopinut mainiosti liitupaperille painetun kuvalehden kolmiväriseksi kansikuvaksi.

Tohtori Orkola oli tuntenut Irman kauan, ei koskaan läheisesti, mutta kuitenkin ikuisesti ulkonäöltä ja silloin tällöin

sattumalta tavaten. Hän oli aina tuntenut häntä kohtaan jotakin selittämätöntä mielenkiintoa – hän vakuutti rehellisesti itsellensä, että mielenkiinto oli täysin puhdas kaikkinaisesta himosta ja pyyteestä, ikään kuin tyttö olisi ollut jokin »hauska» lääketieteellinen »tapaus» – ja hän havaitsi olevansa jälleen saman tunteen vallassa. Hänen sielunsa silmien ohi vilahti iloinen, huoleton koulutyttö pitkin, paksuine, punaisine, kireälle vedettyine palmikkoineen, jotka heiluiivat hermostuttavasti ilmassa, kun hän myöhästymisen pelossa juoksi koulua kohti. Siihen aikaan asuivat he samassa talossa. Jonkun vuoden kuluttua katosivat painavat palmikot hatun alle, ja sitten ilmaantui ylioppilaslakki, korvien yli vajoten, kesakkoisen, vallattoman nenän yläpuolelle. Sen jälkeen oli hattuja ollut monenlaisia, mutta vihreissä silmissä ja punaisessa suussa kesakkojen alapuolella oli aina ollut ikään kuin uhmaa, tai ellei uhmaa, niin jotakin itsetietoista, tai ellei itsetietoistakaan, niin jotakin sanoin selittämätöntä, ehkäpä voisi sanoa: itsesäilytysvaistoa. Naisellisuutta se ei ainakaan ollut, ei ainakaan sanan tavallisessa merkityksessä, sillä Irmaa ei saattanut syyttää todellisesta naisellisuudesta. Toisille naisellisuus on korvaamaton hyve, mutta se yksinkertaisesti ei pukenut Irmaa eikä ollut hänen tyyliänsä.

Pojan vartalo, mutisi tohtori Orkola itseksensä. – Saa nähdä, tuleeko tuostakaan ihmislapsesta koskaan naista – ja kuka onnellinen hänestä naisen muovailee!

Irma tunsi vaistomaisesti, että tohtori Orkola tarkasteli häntä, vaikka hän ei katsahthanut sinne päinkään, ja veri kihosi hänen poskilleen hänen tahtomattaan, ja hän kiitti uudelleen Allahia ruosteenpunaisista silkkivaateparsista, jotka hän tosin oli valinnut silmälläpitäen tukkansa väriä, mutta ilman vähintäkään

Saammeko esitellä: 1920-luvun Bridget Jones!

Arkkitehti Irma Saareks asustaa kimppakämpässä eikä uhraa ajatustakaan seurustelulle – tai kenties yhden tai kaksi silloin tällöin. Varsinkin kun vastaan tulee muuan varatuomari Antti

Kotra. Mies on melkoinen vekkuli, mutta Irma ei saa tätä mielestään. Kun Irma voittaa arpajaisissa matkalipun Lontooseen, miten käy orastaville tunteille ja koko tutulle, arkkitehtielämälle?

Salme Setälän kevyen humoristinen *Arpalippu* on chick litä, joka vie lukijansa suoraan iloiselle 1920-luvulle!

Salme Setälä (1894–1980) oli suomalainen kirjailija, kääntäjä ja arkkitehti. Hänen tuotantoonsa kuuluu lasten- ja nuortenkirjoja, romaaneja, muistelmia sekä sisustus- ja suunnitteluoppaita. Hän on saanut Topelius-palkinnon vuonna 1961.